

УДК 379.85

**Свінціцька В.Р., студентка 1 курсу гр. ГРС-7, ФБСО
Ярмолюк Д.І. викладач кафедри туризму
та готельно-ресторанної справи
Державний університет «Житомирська політехніка»**

Види екстремального туризму

Екстремальний туризм – один з видів туристичного відпочинку, в тому або іншому ступені пов'язаний з ризиком. Екстремальний туризм відноситься до найбільш небезпечних видів туризму, його мета і полягає в тому, щоб відчути небезпеку, яка не доступна в містах, з сучасним розміреним способом життя.

Екстремальний туризм є перспективним напрямком розвитку сучасного відпочинку. На початку ХХІ століття багатьом людям, особливо жителям високорозвинених, в економічному плані, країн бракує гострих відчуттів. Урбанізація, розвиток багатьох промислово розвинених країн ведуть до майже повного відокремлення людини від природи. Якщо до цього додати постійну і невгамовну жагу до нових знань, нових відкриттів, пошук невідомого, то можна зробити висновок, що цей вид туризму завжди буде мати численних шанувальників. Незважаючи на те, що практично вся поверхня Землі вже досліджена любителі гострих відчуттів і романтики знаходять загадкові куточки природи, кидаючи виклик невідомості.

Екстремальний туризм можна поділити на декілька видів: повітряний, наземний, водний та екзотичний, але бувають випадки, коли важко визначити, до якого виду належить така подорож.

Повітряні види екстремального туризму:

- Банджі-джампінг – це екстремальний вид спорту, людина прив'язується до основи страховкою, стрибає з висоти десятків метрів і вільно падає протягом певного часу. Наближаючись до землі або поверхні води, мотузка натягується і людина підлітає вгору.
- Canyoning – відносно молодий напрямок екстремального спорту, який передбачає стрибки з висотних об'єктів як природного так і антропогенного походження з використанням професійного альпіністського спорядження. Відрізняється від інших споріднених типів екстремальних стрибків, використанням альпіністського спорядження, що розширює спектр місць, які можуть бути придатними для стрибків.
- Вінгсют – це форма екстремального туризму, у якому використовуються костюми-крила для збільшення площі поверхні людини, щоб вона могла ковзати по повітрі. Під час польоту парашутист рухається вперед і вниз. При польоті на 1 метр вниз, спортсмени летять на 3 метри вперед. Швидкість польоту легко може досягати 200 км/год. Наближаючись до землі для приземлення використовуються парашути.
- Політ на параплані – це чудова можливість побачити землю з висоти пташиного польоту. Параплан піднімається завдяки потокам повітря та може летіти на десятки та сотні кілометрів. У дельтапланеризмі пілот керує безмоторним безхвостим літальним апаратом зі стрілоподібною формою крила.
- Польоти на повітряній кулі – зазвичай проводяться на різних фестивалях. Дальність польоту повітряної кулі залежить від сили вітру, при середньому вітру приблизна дальність 20-30 км. Місце посадки повністю залежить від погодних умов [3].

Наземні види екстремального туризму

- Маунтінбайкінг – їзда на гірському велосипеді. Влаштовуються змагання і для нефахових маунтінбайкерів.
- Спелеологія – це дослідження печер. Щоб займатися спелеологією, потрібно мати серйозну підготовку, причому не лише фізичну, але і технічну, а також психологічну. Печери бувають різними, але у будь-якому випадку надзвичайна краса печер зачаровує. Озера, химерні вигини, незвичайне світло. Якщо повезе, можна знайти і печерні перли.
- Спелестологія – це захоплююча суміш туризму і науки, що вивчає порожнини штучного походження. У широкому значенні слова спелестологія – це наука про штучні підземні споруди. Спелестологія тісно пов'язана із спелеологією, тільки спелестологів цікавить проникнення в підземні порожнечі і приміщення, нині покинуті і представляють певний історичний інтерес: покинуті каменоломні, шахти, водоводи, катакомби, колодязі, підземні ходи, підземні храми і монастирі і тому подібне.
- Х-перегони – це коли одні і ті ж люди настільки добре і універсально підготовлені, що можуть лізти на скелі, скакати на коні, сплавлятися на каяку або плоту по порогах, мчати по горах на велосипеді і спускатися по вірвовках під водоспадом. Ці люди об'єднуються в команди і беруть участь в змаганнях, де їх мета – якнайшвидше пройти дистанцію в 300-400 кілометрів, використовуючи свої навички. Це називається «мультиспорт», або «екстремальні» (а частіше навіть «пригодницькі») перегони. На заході щорічно проводиться більше 200 екстремальних перегонів. Наприклад, найбільші перегони проводяться у Великобританії, організовані «Асоціацією Екстремальних Перегонів Сполученого Королівства і Ірландії».

Водні види екстремального туризму:

Секція 6. Туристичний та готельно-ресторанний бізнес: виклики та майбутні можливості

- **Diving:**

Аматорський (рекреаційний) дайвінг – це такий спуск під воду на глибину від 10 до 30 метрів, з обов'язковим застосуванням балонів. Такий вид занурення призначений для розваги та задоволення аквалангістів, із оглядом та вивченням підводних пам'яток.

Дайвінг технічний – це високотехнічне занурення, яке здійснюється на глибину від 40 метрів та більше з декомпресійними зупинками. За таких занурень практикуються різні газові суміші: повітря, геліокс, тримікс, найтрокс. Також за такого виду діяльності може застосовуватися ребризер. Варіацією технічних занурень можна вважати: підлідний, печерний, нічне занурення і на затонули об'єкти.

Дайвінг комерційний – до такого варіанту занурень можна віднести всі технічно водолазні роботи: встановлення конструкцій і кріплення, зварювання, підняття затонувлих об'єктів, пошук скарбів, військові підводні операції і так далі... Відмінною рисою таких занурень вважається спеціальна посилена підготовка, повинні бути хороші практичні та теоретичні навички, відмінна стресостійкість та вміння поводитися у непередбачених ситуаціях.

Дайвінг спортивний – не дуже популярний вид діяльності, але має право на життя. Такі занурення включають набір спортивних змагань на принципі аматорського дайвінгу. Перші такі змагання проведено у 2008 році під егідою CMAS. На даний момент визнано чотири дисципліни:

Фрідайвінг – підводне плавання без кисневого балону, такий стиль дозволяє перебувати під водою всього лише кілька хвилин при затримці дихання.

- **Вейкбординг** – це поєднання сноуборду, водних лиж, скейта та серфінгу. Човен буксирує людину, яка стоїть на короткій та широкій дошці. Катер рухається зі швидкістю 30-40 км/год, при наявності додаткового баласту на борту човен залишає хвилі, які використовують як трамплін. Це гідна альтернатива гірським зимовим лижам. Цей вид екстремального спорту продовжує розвиватись і залишається вражаючим і популярним сьогодні.

- **Каякінг** – вид спорту та дозвілля, який передбачає плавання по воді на довгому вузькому човні (байдарці), з середньою довжиною від 2,7 до 5 м, при середній ширині від 45 до 75 см. Є три основні напрямки: слалом, родео та сплав. Слалом – це здатність маневрувати, відчувати човен і воду; Родео – виконання різноманітних трюків на човні за рахунок рельєфу місцевості; сплав – водні подорожі по гірських річках, з елементами гри, де потрібно долати перешкоди у вигляді бочок, водних валів і інших перешкод.

- **Рафтинг** – це захоплюючий спуск по гірській річці на каное або спеціальному плоту. Рафтинг є одним з найбільш відвідуваних турів і безпечний навіть для дітей. Останніми роками він викликав настільки великий інтерес серед любителів екстремального відпочинку, тому більшість гірських річок, придатних для цього виду туризму, освоєні та обладнані для безпечного сплаву [3]

Екзотичні види екстремального туризму:

- **Джайлоо-туризм** влаштовуються в поселеннях з корінними народами у важкодоступних місцях, яких цивілізація практично не торкнулася, де немає електрики та мобільного зв'язку. Завдяки цьому мешканці міст мають можливість деякий час пожити в середньовічних або навіть первісних умовах.

- **Космічний туризм** – найдорожчий на даний момент і, мабуть, найекзотичніший вид екстремального туризму. Політ в космос або навколоземну орбіту за власний кошт з рекреаційними або дослідницькими цілями. На сьогоднішній день, порохувати космічних туристів можна на пальцях.

- **Туризм на Північному і Південному полюсах.** Відносно недавно почали здійснюватися круїзи до Арктики й Антарктики. І все більше охочих хочуть побувати в екстремальних кліматичних умовах і подивитися на екзотичних тварин, наприклад пінгвінів [1].

Отже, екстремальний туризм – дуже цікавий, захоплюючий вид відпочинку, який все більше подобається людям. Екстремальний туризм постійно знаходиться в розвитку. Увесь час з'являються його нові різновиди. Так відносно нещодавно з'явився космічний туризм, і цілком можливо, що через 10-15 років він буде доступнішим, ніж зараз. А які види екстремального туризму з'являться через 20-30 років навіть складно уявити.

Список використаних джерел:

1. Записки про подорожі та туризм URL: https://ozi.pp.ua/ekstremalnij-turizm_14285/
2. Паньків Н., Дрозд Н. Тенденції розвитку екстремального туризму в Україні. Вісник Хмельницького національного університету. 2022. № 6. Том 1. С. 132-134.